

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๓/๒๕๔๘

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๘ ขอให้สั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวนเงิน ๙๑๘,๒๐๐ บาท ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง กล่าวคือ พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ส่งเงินหรือส่งเงินไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาของพรรค และใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นคำขอรับการสนับสนุน จำนวน ๑๑๘ สาขา จำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ส่งเงินตามที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาของพรรค แต่นำเงินจำนวนนี้ไปทวงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี ๒๕๔๗ จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

การใช้จ่ายเงินดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดปรากฏตามคำร้องดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งการโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคตามที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสนับสนุน ให้แก่พรรคเสรีประชาธิปไตย ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่หนึ่ง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๙๑๘,๒๐๐ บาท

พรรคเสรีประชาธิปไตยจัดทำรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคโดยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้ งวดที่ ๑ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๖ และลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๖ งวดที่ ๒ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๖ งวดที่ ๓ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ งวดที่ ๔ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โดยเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้มีลายมือชื่อในใบสำคัญจ่ายเงินที่พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รายงานการสอบข้อเท็จจริง พบว่า มีสาขาพรรคที่ได้รับเงินเพียงบางงวดไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการสนับสนุนและบางสาขาไม่ได้รับเงิน

พรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือด่วนที่สุด ... ยืนยันการได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๕๗ สาขา และพรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยในรายงานระบุว่าได้โอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาของพรรคตามที่ได้รับการสนับสนุนจริง และมีหลักฐานประกอบรายงานในส่วนของการใช้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรคแล้ว

ครั้งที่สอง สาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยที่จดทะเบียนการจัดตั้งภายหลังยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนตามข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท

พรรคเสรีประชาธิปไตยโดยนายเพชร ขวประสิทธิ์ หัวหน้าพรรค ได้รับเงินจำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาทแล้ว จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่องวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมืองลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ข้อ ๔ ดังต่อไปนี้

(ก) ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ

(ข) รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคแล้ว

พรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ดำเนินการตามข้อ (ก) และ (ข) แต่อย่างใด กล่าวคือ มิได้ส่งเงินให้สาขาของพรรคภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคหรือส่งเงินจำนวน ๑๕๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่พรรคได้รับหนังสือจากนายทะเบียนพรรคการเมือง พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว แต่มิได้ดำเนินการส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคหรือส่งเงินจำนวน ๑๕๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในกำหนดระยะเวลา และได้มีหนังสือขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยให้เหตุผลว่า “พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการทางการเมืองตามแผนงานและโครงการในปี ๒๕๕๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคจำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี ๒๕๕๗ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคจากการชะลอการจ่ายเงิน ฯ”

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบข้อกฎหมาย เห็นว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ประกาศที่เกี่ยวข้อง อันเป็นเหตุให้พรรคเสรีประชาธิปไตยต้องถูกยุบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ดังนี้

(๑) พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจำนวนเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ พรรคไม่ส่งเงินหรือส่งเงินไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาของพรรค แม้ภายหลังพรรคเสรีประชาธิปไตยส่งเอกสารหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค เอกสารหลักฐานการส่งเงินที่พรรคชี้แจงเพิ่มเติม รวมทั้งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของพรรคโดยเอกสารหลักฐานดังกล่าวข้างต้นไม่อาจแสดงให้เห็นว่า พรรคได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคครบตามที่ขอรับการสนับสนุนและเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวยังมีความขัดแย้งกันไม่น่าเชื่อถือ

(๒) พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจำนวนเงิน ๑๕๑,๖๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ พรรคไม่ส่งเงินตามที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาของพรรคเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแต่กลับนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนนี้ไปทตรงจ่ายในกรณีอื่น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีประชาธิปไตยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

พรรคเสรีประชาธิปไตยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. พรรคเสรีประชาธิปไตยถือว่าการจ่ายเงิน - ส่งเงิน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาในปี ๒๕๔๖ เป็นเรื่องเงินค่าไปรษณียากรซึ่งมีทั้งเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองและเงินของพรรค รวมทั้งวิธีการจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาของพรรคเป็นการดำเนินกิจการภายในของพรรคและการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้นำมากล่าวอ้างนั้นทางพรรคถือว่านายทะเบียนพรรคการเมืองกำลังเข้ามาก้าวก่ายการดำเนินกิจการภายในของพรรค

พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับการโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท และได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนอีกจำนวน ๑๑๘ สาขา ๆ ละ ๒ เดือน เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท และพรรคเสรีประชาธิปไตยได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ โดยในการรายงานได้ใช้สำเนาของสำเนาใบสำคัญจ่าย (ใบเสร็จรับเงินในแบบของพรรค) ส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อประกอบการรายงาน ซึ่งการรายงานการใช้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยในปี ๒๕๔๖ ทั้ง ๔ งวด เป็นไปตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น ไม่ใช่ตามนัยมาตรา ๖๒ ซึ่งต้องรายงานภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีถัดไป

คณะกรรมการบริหารพรรคเสรีประชาธิปไตยได้มีมติให้ส่งคืนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ และพรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือขอคืนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ ซึ่งหมายรวมถึงเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนจำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ด้วย ถึงแม้ว่าจะไม่คืนเงินโดยทันทีแต่ก็ได้แสดงเจตนาที่จะคืนเงินดังกล่าวแล้ว

คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานสอบสวนข้อเท็จจริง การรับ - จ่ายเงิน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี ๒๕๔๖ และได้มีการออกไป สอบปากคำกรรมการสาขาพรรคแต่ละสาขา โดยกรรมการสาขาพรรคหรือผู้แทนให้ปากคำว่า ได้ลงลายมือชื่อจริง เพื่อยืนยันความถูกต้องของลายมือชื่อในสำเนาใบสำคัญจ่ายและลงลายมือชื่อในสำเนาบัตรประชาชน และยืนยันสิทธิในการได้รับเงินสนับสนุนจากทางพรรค ซึ่งเงินดังกล่าวเป็นเงินค่าไปรษณียากรและ ค่าสาธารณูปโภคทั้งที่เป็นเงินสนับสนุนในส่วนของพรรคและเป็นเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมือง และในใบบันทึกถ้อยคำนั้น ประธานสาขาหรือผู้แทนก็ได้แสดงสิทธิว่า ได้รับเงินดังกล่าวจริง จึงถือได้ว่า เป็นเอกสารสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สำคัญและเป็นประเด็นที่น่านำมาพิจารณาคือ ใบบันทึกถ้อยคำของสาขาพรรคนั้น ประธานสาขาหรือผู้แทนได้แสดงเจตนาขอยกเลิก ถ้อยคำ ข้อความ หรือสิ่งอื่นใด ที่เคยให้ไว้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในเรื่องเกี่ยวกับค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคของสาขาในปี ๒๕๔๖ ก่อนหน้านี้ทั้งหมดและให้ถือว่าหนังสือฉบับนี้ (ที่พรรค สอบปากคำ) เป็นการให้ถ้อยคำครั้งสุดท้ายถือเป็นที่สุดและขอรับรองความถูกต้องของเอกสารหลักฐาน ทั้งหมด

พรรคเสรีประชาธิปไตยจัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทิน ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นเอกสารหลักฐานที่สมบูรณ์ แสดงได้ว่าสาขาของพรรคทุกแห่งได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคปี ๒๕๔๖ ครบทุกงวด การจะตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับเงินจ่ายเงินสนับสนุนทุกประเภทน่าจะตรวจสอบ จากบัญชีของสาขาพรรคบัญชีของพรรค และงบการเงินของสาขาและของพรรค

ที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ (๖๒) เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ มีมติให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๗ ซึ่งผลก็คือ พรรคเสรีประชาธิปไตยถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินดังกล่าว และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อพรรคอย่างรุนแรงเพราะพรรคได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมื่อมีมติชะลอการเบิกจ่ายเงินดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อพรรคโดยตรง

พรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง กรณีเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๑๑๘ สาขา จำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ที่พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๗ เหตุผลที่พรรคแจ้งแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าจะนำเงินไปใช้จ่าย ในโครงการและแผนงานในปี ๒๕๔๗ เป็นเหตุผลในการผ่อนผันไม่ใช้การใช้จ่ายเงินผิดวัตถุประสงค์ของเงินกองทุน และทางพรรคได้แจ้งคืนเงินดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเรียบร้อยแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติ ในการคืนเงินกรณีดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใด ที่อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคการเมือง ปฏิบัติแต่อย่างใด การผ่อนผันการคืนเงินที่ได้รับการสนับสนุนเมื่อได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ทักท้วง หรือคัดค้าน หรือมีคำสั่งให้หัวหน้าพรรคเสรีประชาธิปไตย ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีนี้อย่างไร จึงถือได้ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบ ยินยอม หรือเห็นด้วย ในการผ่อนผันการคืนเงินจำนวนดังกล่าวและไม่มีกฎหมายห้ามผ่อนผันการคืนเงินกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมือง ส่วนเหตุผลในการขอผ่อนผันว่า “พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินการทางการเมืองตามแผนงาน และโครงการในปี ๒๕๔๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวนดังกล่าวไปตรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี ๒๕๔๗ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคจากการชะลอการจ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง” เป็นการใช้จ่ายเงินสนับสนุนหลังจากพรรคเสรีประชาธิปไตยได้แจ้งขอคืนเงินกองทุนแล้ว

๒. ในกรณีของพรรคเสรีประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินสนับสนุนก่อนถึงกำหนดเวลาในการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยอ้างเหตุผลว่าได้รับการ ร้องเรียนทางโทรศัพท์ และนำหลักฐานที่พรรครายงานตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ที่ออกโดย อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาใช้ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนก่อนถึงกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่น่าจะกระทำได้เพราะ เงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคที่จ่ายให้สาขาของพรรคเป็นเงินสนับสนุนเช่นเดียวกับเงินสนับสนุน

ที่พรรคได้ใช้จ่ายในกรณีอื่น หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงการจ่ายเงินสนับสนุนต้องส่งไปพร้อมกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปีปฏิทินและต้องรายงานภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป เมื่อพรรคได้ส่งหลักฐานดังกล่าวนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคว่าถูกต้องหรือไม่ ในภายหลังจากที่ได้ส่งรายงานแล้วเท่านั้น

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา มีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่ากรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่าพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เกี่ยวกับเงินสนับสนุนในเรื่องค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้จ่ายเงินในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งต่อมาได้มีประกาศของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่องวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ข้อ ๔ กำหนดว่า “เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคการเมืองตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งให้พรรคการเมืองส่งเงินให้สาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อพรรคการเมืองได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว พรรคการเมืองต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมือง” ข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ในปี ๒๕๕๖ จำนวน ๙๑๘,๒๐๐ บาท จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรวม ๔ งวด แล้วแต่ดำเนินการส่งเงินดังกล่าวให้สาขาพรรคไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการสนับสนุนและไม่ได้จัดส่งเงินที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่บางสาขาของพรรคและรายงานการส่งเงินไม่ถูกต้องจึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

ข้ออ้างของพรรคเสรีประชาธิปไตยที่ว่า ได้ส่งเอกสารหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรคแล้ว ตามเอกสารรายงานการส่งเงิน และต่อมาได้ส่งเอกสารหลักฐานการส่งเงินเมื่อพรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงเพิ่มเติมต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ปรากฏว่าเอกสารบางฉบับมีพิรุช เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ บางฉบับระบุวันเวลาส่งเงินตามงวดแตกต่างไปจากสำเนาใบส่งธนาคัติ เอกสารบางฉบับระบุว่าส่งเงินงวดประจำปี ๒๕๔๖ เกินไปกว่าความเป็นจริง พยานบุคคลที่ให้การประกอบเอกสารก็ให้การแตกต่างและขัดแย้งกับเอกสาร พยานบางปากให้การขัดแย้งกับความเป็นจริงไม่สมเหตุผล เช่นอ้างว่า ในวันเดียวกันสามารถสอบข้อเท็จจริงจากกรรมการสาขาของพรรคได้หลายจังหวัด บางคนไม่อาจตรวจสอบลายมือชื่อได้ กรรมการสาขาพรรคบางคนลงลายมือชื่อไม่เหมือนกับที่เคยลงลายมือชื่อไว้ในครั้งก่อนและพยานบางคนให้การกลับไปกลับมา พยานหลักฐานของพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่น่าเชื่อถือ

สำหรับเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค ที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นคำขอรับการสนับสนุน จำนวน ๑๑๘ สาขา จำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท นั้น พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้ใช้เงินตามที่ได้รับการสนับสนุนและเมื่อพรรคเสรีประชาธิปไตยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองขอคืนเงินจำนวนดังกล่าวแต่ก็ไม่ส่งคืน ทั้งขอนำเอาเงินไปทรงแจ้งในแผนงานและโครงการของพรรคในปี ๒๕๔๗ จึงถือว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อีกกรณีหนึ่งด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางสาวณีย์ อัสวโรจน์ นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะการรวมตัวของประชาชนในการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองนั้น ควรมีวิธีการตรวจสอบควบคุมหากมีการใช้เงินไม่ถูกต้องก็ควรงดการสนับสนุนและเรียกเงินคืนพร้อมทั้งดำเนินคดีแพ่งและอาญาตามลักษณะและพฤติการณ์ของการกระทำความผิด การให้ยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุดังกล่าวเป็นการบังคับเกินกว่าเหตุ ทำให้เกิดความเสียหายและเดือดร้อนแก่ผู้บริหารพรรคและสมาชิกพรรคที่ไม่เกี่ยวข้อง จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงรับบังคับให้

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง มีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ